

# TUNTOSARVI

Nro 20 1986



## TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti  
ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin  
Nro 20/86  
12. vuosikerta

### JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen  
TOIMITTAJA Timo Pietilä

### TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto  
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki  
puh. (90) 77041/227

### SISÄLLYS

Hämeenlinnan Sampolassa viittä vailla valmista ...	1
Ajankohtaista .....	3
NKL tiedottaa .....	11
Henkilökohtaista .....	13
Ilmoitukset .....	14

## TUNTOSARVI

16.5.1986

### Hämeenlinnan Sampolassa viittä vailla valmista

Hämeenlinnan Sampolan työkeskuksen laajennus- ja perusparannustyöt ovat loppusuoralla. Työntekijät ovat jo muuttaneet uusiin tiloihin. Viimeistely- ja pihatöineen kaiken odotetaan olevan valmista loppukesälä, arvioi työkeskuksen johtaja Valde Räisänen. Parhailaan ovat lähdössä tarjouspyynnöt pihatöitä tekeville yrityksille.

Alkuperäisissä korjaussuunnitelmissa ei kuurojen ja kuurosokeiden tarpeita ollut otettu huomioon, Räisänen kertoo. Siksi suunnitelmat ovat muuttuneet melko paljon alkuperäisistä. Erityisesti Hyvinkäälle valmistuneesta Marjaana-kodista on käyty hakemassa Räisäsen mukaan oppia. Samalla tietysti korjauskustannukset jonkin verran lisääntyivät. Hinnan nousu ei kuitenkaan ole Räisäsen mielestä ollut lainkaan kohtuuton siihen nähden, että nyt valmistuneet tilat ovat kuurosokeiden kannalta paljon paremmat kuin alkuperäisten piirustusten mukaan olisi tullut. Korjaustyöt tulevat maksamaan 2,5-3 miljoonaa markkaa. Summaan sisältyy myös koko joukko uusia kojeita ja laitteita. Esimerkiksi puutyöosasto on nyt varustettu ajanmukaisin laittein, kun ennen remonttia ei käytössä ollut juuri mitään koneita.



**Rauli Jalo on tyytyväinen uuteen hyvin ilmastoituun työtilaansa.**

Laajennus toi Sampolaan kaikkiaan 251 neliötä lisää tilaa. Lisäksi peruskorjattiin vanhat lähes 700 neliön tilat. Tilat ovat kahdessa erillisessä rakennuksessa. Lisäksi samassa pihassa Hämeenlinnan Myllymäessä on jokunen vuosi sitten valmistunut asuntolarakennus.

Verhoilija Rauli Jalo on jo kuukauden päivät työskennellyt uusissa tiloissa. Entinen verhoomo oli asuntolarakennuksen kellarissa. »Nyt on hyvä olla», sanoo Rauli. Ilmanvaihto on paljon parempi kuin ennen kel-

larissa työskennellessä. Lisäksi nyt on verhoomolla enemmän tilaa. Aivan pian aloittaa Raulin vieressä työskentelyn myös hänen veljensä Ossi. Sen jälkeen ovatkin verhoomon tilat täynnä. Ja työ sujuu, onhan Rauli ollut verhoilijana jo 16 vuotta.

Käytävällä tulee vastaan myös rottinkityöntekijä Kari Hyötylä. Hän valittaa jonkin verran uusien tilojen ahtautta, mutta on toisaalta tyytyväinen ilmanvaihtoon sekä väritykseen. Sampolan tilat on pyritty valaisemaan ja maalaamaan sellaisilla väreillä, että vähäisestäkin näön jäänteestä olisi apua tiloissa liikkeessa.

Kaiken kaikkiaan Sampolan ilme on muuttunut paljon. Entinen tunkkaisten kellarien aika on muuttunut valoisaksi ja ajanmukaiseksi. Sen kuurosokeat ansaitsevat siinä missä muutkin ihmiset.

TP

## AJANKOHTAISTA

### Helsinki-Vantaan lentoasema lähes täydessä käytössä

Helsinki-Vantaan lentoaseman liikennettä lisättiin laukosta huolimatta keskiviikkona 7.5. Helsinki-Vantaalta lennetään nyt myös ulkomaille ja kotimaan vuoroja on lisätty. Ilmailuhallitus on palkannut kentälle niin paljon

sijaistyövoimaa lakossa olevien palo- ja pelastusmiesten tilalle, että liikennettä voitiin laajentaa. Ainoastaan kaikkein suurimmat lentokoneet eivät voi vielä laskeutua Helsinki-Vantaan kentälle.

Lentokentän sulkeminen ja nyt hieman normaalia hiljaisempi liikenne johtuu meneillään olevasta virkamieslakosta. Lakossa ei dellenkään ole päästy sovintoon monista neuvotteluyrityksistä huolimatta.

Helsingin Sanomat 8.5.

## Rakennuslakko laajeni

Rakennuslakko laajeni torstaina 8.5. SAK:lainen Rakennustyöläisten liitto pani lakkoon yhdeksän isoa rakennusyriystä. Lakossa on nyt kaikkiaan yli 16.000 rakennustyöläistä. Lakon ensimmäinen vaihe alkoi huhtikuun puolivälissä ja sen on hidastanut talonrakennustöitä pääkaupunkiseudulla ja Keski-Uudellamaalla. Omakotitalojen rakentajia lakko ei koske, sillä työntekijät ovat suunnanneet lakon vain niihin työnantajiin, jotka kuuluvat Suomen Rakennusteollisuusliittoon.

Mikäli lakossa ei päästä ratkaisuun ennen 14.5. lakko laajenisi entisestään työnantajan julistaman työsulun vuoksi. Työsulku lopettaisi palkan maksamisen kaikkiaan noin 32.000 rakennustyöläiselle koko maassa.

Rakennustyöläisten liiton puheenjohtaja Aarno Aitamurto on syyttänyt työnantajaa haluttomuudesta päästä eteenpäin työehtoneuvotteluissa. Rakennuslii-

ton mukaan työnantajilla ei ole sopimushaluja, koska sähköasentajien lakko joka tapauksessa hidastaa rakennustöitä.

Helsingin Sanomat 9.5.

## Ministeriö lykkäsi autonkuljettajien lakkoa

Äitienpäivänä uhannut auto- ja kuljetusalan lakko siirtyi kahdella viikolla. Sosiaali- ja terveysministeriö päätti lakon siirtämisestä torstaina. Lakko alkaa nyt 25.5. mikäli sitä ennen ei päästä sopimukseen.

Yhdessä meneillään olevan Virkamiesliiton lakon kanssa Auto- ja kuljetusalan työntekijäliiton AKT:n työtaistelu häittäisi liikkumista ja kuljetuksia tuntuvasi. Lakon siirtämisellä halutaankin välttää lakkojen osittaminen samaan aikaan.

Sosiaaliministeriö voi lain mukaan lykätä lakkoa, jos sen katostaan häiritsevän yhteiskunnan tärkeitä toimintoja ja jos siirron tuoman lisäajan arvioidaan parantavan sovinnon mahdollisuuksia.

SAK:laisen AKT:n lakko pysäyttää alkaessaan osittain linja-autoliikennettä. Myös osa kuorma- ja rekka-autoista tulisi lakon piiriin.

Helsingin Sanomat 9.5.

## Sähkömiehet keskeyttivät voimalalakkonsa viikoksi

Lakossa olleet voimalaitosten sähkömiehet palasivat töihin 8.5. SAK:lainen Suomen Sähköalantöntekijäin liitto päätti keskeyttää lakon siksi aikaa, kun liiton jäsenet ottavat kantaa sopimusesitykseen. Valtakunnansovittelija teki sovintoesityksen päivää ennen kuin lakon piti laajentua koskemaan kaikkien voimaloiden sähkömiehiä. Mikäli sähkömiehet hylkäävät sovintoesityksen, alkaa lakko uudestaan 15.5. Sähkömiesten lakon ei uskota vaikuttavan sähkön saantiin kodeissa.

Helsingin Sanomat 8.5.

## Coca-Colan resepti syntyi sata vuotta sitten

Tasan sata vuotta sitten farmaseutti John Pemberton sekoitteli yrtejä kuumaan siirappiin kotipihallaan Atlantassa, Georgiassa, Yhdysvalloissa.

Pemberton oli kokeillut jo useita reseptejä, mutta kaikki keitokset olivat maistuneet inhottavilta. Niistä sai vain vatsanväänneitä. Tällä kertaa maku oli hänen mielestään kuitenkin täysosuma ja hän alkoi myydä siirappikeittoa apteekissaan.

Tohtori Pemberton myi ensimmäisen lasillisen uutta yrtejuomaansa toukokuun kahdeksantena päivänä 1886. Menestys oli heikko. Kemistin terveys alkoi horjua ja hän myi huonosti kannattavan juomakauppansa

apteekkinsa omistajalle Asa Candlerille. Kahden vuoden kuluttua Pemberton kuoli. Hän ei aavistanut keittäneensä kotipihallaan ihmejuoman, josta tulisi maailman kansainvälinen ja kannattavin tuote ja amerikkalaisuuden symboli. Tohtori John Pemberton oli keksinyt Coca-Colan.

Satavuotispäivänään Coca-Cola on kaikkialla melkein. Pembertonin kokeilujen jälkeen juomaa on kulunut miljardeja litroja 155:ssä maassa ja sitä kysytään 80:llä eri kielellä. Yhtiön arvion mukaan Coca-Colaa ja yhtiön muita limonaadeja kulutetaan yli 40 miljoonaa annosta joka päivä.

Yhtiöllä menee paremmin kuin koskaan. Virvoitusjuomista saadut tulot olivat viime vuonna 5,5 miljardi dollaria (lähes 28 miljoonaa mk).

Viime vuonna yritys yritti kehittää juoman maku muuttamalla hieman alkuperäistä reseptiä vähentämällä sokeria. Muutos nosti valtavasti vastustavi mielipiteitä- ja yhtiön oli pakko pitää resepti ennallaan. Osa Coca-Colan menestyksestä liittyykin pankkiholviin Atlantassa. Siellä säilytetään Coca-Colan reseptiä, jonka tuntee vain muutama yrityksen työntekijä.

Pembertonin siirappikeitoksessa oli sokeria, vettä kolapensaana lehtiä ja kolapähkinää. Keksijä oli itse varma, että sekoituksella on virkistävä ja ruoansulautusta edistävä vaikutus. Ja tietysti se oli myös hyvä krapulalääke. Historiantutkijain mukaan Pemberton tiesi, että kolapähkinää käytettiin Afrikassa voimistamaan sukuviettiä. Tieto kiehtoi Pembertonia, mutt

hän ei koskaan käyttänyt sitä myyntivalttina.

Varsinaisesti Coca-Cola -juoma syntyi Pembertonin apteekissa vahingossa. Hän toi ruukullisen siirappiutetta työpaikalleen ja kehoitti omistajaa maistamaan sitä jäämurskan kanssa. Seuraaviin lasillisiin omistaja pani vahingossa soodavettä ja niin oli kuohuva juoma syntynyt.

Mutta yhtä tärkeää kuin on ollut hyvä resepti on ollut myös juoman taitava markkinointi. Jo Asa Candler keksi toimilupiin perustuvat paikalliset pullotustehtaat. Tällaisia tehtaita on nyt ympäri maapalloa, myös Suomessa.

Helsingin Sanomat 7.5.

## Hunajan kulutus lisääntyy Suomessa

Kotimaisella hunajalla on nyt kaikkien aikojen markkinat. Suomalaiset ovat oppineet entistä enemmän ostamaan ja käyttämään hunajaa. Viime vuonna hunajaa tuotettiin Suomessa 1,3 miljoonaa kiloa. Määrä on kolminkertaistunut tämän vuosikymmenen aikana. Tuottajat odottavat kulutuksen kasvavan edelleen yhtä vauhdikkaasti. Mehiläistuottajain hunajaosuuskunnan toimitusjohtaja Rauno Aaltonen otaksuu, että kulutus voisi ensi vuosikymmenen puolivälissä olla kaksinkertainen nykyiseen verrattuna. Vielä silloinkaan suomalaiset eivät söisi hunajaa yhtä paljon kuin pohjoismaiset naapurimme.

Hunajaa kulutetaan Ruotsissa yli kilo henkilöä kohden ja Saksan liittotasavallassa herkkua menee jo kolme kiloa saksalaista kohden. Ruotsissa ja Keski-Euroopassa suurempi kulutus selittyy puhtaasti taloudellisesti: hinta on vain pieni osa Suomen kilohinnasta.

Suomessa kotimainen tuotanto ei ole riittänyt läheskään joka vuosi kulutuksen kattamiseen. Viime vuosina on keskimäärin noin joka kolmas hunajapurkki jouduttu tuomaan ulkomailta, koska kotimaista hunajaa ei ole tarpeeksi.

Tämän vuosikymmenen aikana mehiläistarhaajien määrä on kaksinkertaistunut. Kun tarhaajia oli 1980 noin 3.000, niin määräksi arvioidaan nyt noin 6.000. Suurin osa tuottajista on kuitenkin osapäiväisiä. Päätoimisia hunajantuottajia on arviolta vain noin 50.

Paitsi hunajaa, mehiläisistä saadaan monia muitakin hyödynnettävissä olevia tuotteita. Mehiläisyhdyskunnista saadaan esimerkiksi naisten vaihdevuosien hormonihoitoon tarvittavia aineita. Viiden päivän ikäisten mehiläisten leukaperistä korjattava aine maksaa 20.000 markkaa kilo.

Mehiläisvahaa käytetään rautateillä jarrujen hoitoon ja huonekaluteollisuudessa erikoistarkoituksiin. Myrskyläläisestä yrityksestä myytiin äskettäin mehiläisten rauhoittamiseen käytettävä savutin. Se päättyi elokuvantekijöiden apuvälineeksi, kun he tarvitsevat kapakakuvauksiin riittävästi savua.

Ruotsissa vuokrataan mehiläisiä jo kiertävissä vankkureissa viljan pölytykseen. Vuokra on 1.200

kruunua (noin 840 mk) viikko. Hyöty on viljelijöille kuitenkin paljon suurempi, sillä mehiläiset pölyttävät tehokkaasti.

Helsingin Sanomat 5.5.

## Suomalaisia 5 miljoonaa ensi vuosikymmenellä

Suomen väkiluku ylittää viiden miljoonan rajan 1990-luvun alussa. Näin arvioidaan Kansaneläkelaitoksen väestönennusteessa. Kasvu jatkuu vuosituhannen vaihteeseen asti, jonka jälkeen väkiluku alkaa pienentyä. Ennusteen mukaan vuonna 2050 on suomalaisia enää 3,9 miljoonaa.

Kansaneläkelaitoksen ennusteen mukaan vanhus-ten osuus koko väestöstä tulee kaksinkertaistumaan ensi vuosituhanneksi mentäessä. Samalla tulee nuorten määrä vähenemään. Tulevaisuudessa suomalaisten ennustetaan elävän entistä kauemmin. Nyt miesten keskimääräinen elinikä on 70,1 vuotta ja naisten 78 vuotta.

Helsingin Sanomat 6.5.

## Elintarvikelakko peruuntui

Elintarvikealaa maanantaina 5.5. uhannut lakko peruuntui. Osapuolet pääsivät neuvotteluissa viime hetkellä sopimukseen työehdoista. Syntyneen kolmivuotisen sopimuksen mukaan pienipalkkaisimmat saavat suurimmat korotukset palkkoihinsa. Seuraavien kol-

men vuoden aikana näiden pienipalkkaisimpien työntekijöiden arvioidaan saavan lähes tuhannen markan palkankorotuksen. Elintarvikealan pienipalkkaisimmat työskentelevät leipomoissa ja meijereissä.

Helsingin Sanomat 6.5.

## NKL tiedottaa

Näkövammaisten Keskusliiton liittokokous 1986 pidettiin huhtikuun lopulla Helsingissä. Lakosta huolimatta kaikki edustajat olivat paikalla. Kokous pidettiin melkein kokonaan uusien sääntöjen mukaan. Edustajia oli lähes 150.

Kokouksessa hyväksyttiin Näkövammaisten Keskusliittoon yksi uusi jäsenyhdistys. Se on Kainuun Näkövammaiset ry, joka on aikaisemmin kuulunut Savo-Karjalan Sokeat ry:hyn. Kainuun yhdistys on jo kolmas isosta emo-yhdistyksestä irtaantunut yhdistys.

Liittokokous hyväksyi toimintakertomuksen ja tilit vuodelta 1985 sekä toimintasuunnitelman ja talousarvion kuluvalle vuodelle. Keskustelua käytiin monista asioista. Esillä olivat mm. liiton jäsenlehden Airuen kehittäminen, sen sisältö ja ilmestymistiheys. Monet edustajat toivoivat että Airut alkaisi ilmestyä joka viikko. Siihen ei kuitenkaan ole toistaiseksi taloudellisia mahdollisuuksia.

Näkövammaisten vanhusten asioita sivuttiin joissakin puheenvuoroissa, onhan tämän vuoden Sokeain viikolla juuri vanhusteema. Toivottiin yhdistykseen enemmän toimintaa, joka sopii nimenomaan vanhuk- sille.

Liiton kirjapainon palvelujen toivottiin halventuvan hinnaltaan. Pistekirjoituksen tuottaminen on kallista eikä hinnanalennuksia ole näkyvässä, valitettavasti.

Liittokokous kutsui NKL:n kunniajäseneksi Oskari Lehtivaaran. Lehtivaara on tehnyt vuosikymmenien aikana monenlaista arvokasta työtä näkövammaisten hyväksi. Hän oli kauan mm. Airuen päätoimittaja ja kirjapainon johtaja. Tänä keväänä Osakri Lehtivaara on julkaissut muistelmansa. Kirjan nimi on Perintö.

Liittokokouksessa valittiin NKL:n puheenjohtajaksi seuraavaksi kolmeksi vuodeksi Arvo Rintaluoma. Äänestystä ei tarvittu. Hallituksesta äänestettiin ja sen kokoonpano on seuraava: Puheenjohtaja siis Arvo Rintaluoma ja jäsenet Riitta-Liisa Hietanimei, Pentti Kivelä, Raimo Haapakoski, Keijo Miettinen, Otto Mört, Pauli Tirkkonen, Markku Onnela, Paavo Konttajärvi.

Uusien sääntöjen mukaan liittokokous valitsi myös uuden liittovaltuuston. Sen puheenjohtajaksi valittiin ilman äänestystä Aapo Koskinen. Jäseniä on 24 ja ne ovat: Maija-Liisa Haapaniemi, Raimo Heikkinen, Teuvo Heikkonen, Kalevi Heiskanen, Lauri Hellevaara, Impi Hyttinen, Antero Kortelainen, Oskari Lehtivaara, Vilho Lehto, Irja Lenkkeri, Osmo Leppänen, Taisto Lintunen, Sari Loijas, Timo Mantsinen, Veikko Mattila,

Simo Nyman, Risto Piippo, Helena Rehn, Anneli Salminen, Ari Savisto, Esko Vainionpää, Reijo Varonen, Pirkko Virtanen, Tauno Väisänen.

Liittovaltuuston varajäsenet ovat: Maire Imponen, Liisa Matikainen, Aune Vaara, Markku Vuorinen ja Teuvo Ylitalo.

Liittovaltuusto kokoontuu ensimmäisen kerran ensi syksynä ja siitä edespäin vähintään kaksi kertaa vuodessa.

## Henkilökohtaista

---



### Kuollut

Yhdistyksemme jäsen  
Onni Olavi Rajala on poistunut joukostamme  
23.4.1986 Helsingissä,  
55-vuotiaana.  
Suremaan jäivät  
sisar ja veli perheineen.



## Ilmoitukset

---

Näkövammaisten Keskusliiton ja Suomen Kuurosokeat ry:n yhteinen urheiluleiri 25.5.-30.5.1986 Vierumäen Urheiluopistolla on valitettavien yhteensattumien vuoksi peruutettu. Leiri on tarkoitus järjestää elokuun 15. päivän jälkeen tai syyskuun alussa. Uusi aika ilmoitetaan myöhemmin Tuntosarvessa ja teksti-TV:ssä.

---

### VAMMAISRATSASTUSLEIRIT 1986

26.-30.5. KILLINMÄKI

Evitskogin ratsastuskoulu-

– kuulo-, näkö- ja liikuntavammaisille

8.-16.6. LEHTIMÄKI

Lehtimäen opisto

– sopeutumisvalmennuskurssi eri vammaisryhmille

16.-20.6. LOVIISA

Sarbackan ratsastuskoulu/Suomen Ratsastajainliitto ry. vastaa Pohjoismaisiin vammaisratsastuksen mestaruuskilpailuihin osallistuvien valmennuksesta

23.-27.6. ROVANIEMI

Pöykkölän talli/Kolpenen keskuslaitos

– eri vammaisryhmille

29.6.-5.7. SIUNTIO

Evitskogin ratsastuskoulu/Siuntion Kylpylä

– sopeutumisvalmennuskurssi eri vammaisryhmille

30.6.-6.7. OULU

Äimäraution talli/Hietasaaren kesäkot

– eri vammaisryhmille

7.-12.7. YPÄJÄ I

Suomen Ratsastusopisto

– eri vammaisryhmille

14.-19.7. YPÄJÄ II

Suomen Ratsastusopisto

– sopeutumisvalmennuskurssi eri vammaisryhmille

14.-20.7. LAUKAA

Laukaan ratsastuskoulu/Peurungan kuntoutumis- ja liikuntakeskus

– liikunta-, kuulo- ja näkövammaisille

14.-19.7. SAVONLINNA

Vuohimäen ratsastuskoulu

– kuulo-, näkö- ja lievästi liikuntavammaisille, Arja Weijolan muistoleiri, osanottajille maksuton

21.-26.7. NIKKILÄ

Savijärven kartanon ratsastuskoulu

– pidemmälle ehtineille aisti- ja lievästi liikuntavammaisille.

Sopeutumisvalmennuskurssina järjestettäville leireille voivat osallistua invalidihuoltolain piiriin kuuluvat liikunta- ja aistivammaiset (etusija niillä, jotka eivät ole

aikaisemmin olleet vastaavilla leireillä). Nämä leirit ovat maksuttomia, mahdollisuus yhden omaisen mukanaoloon (mainittava hakukaavakkeessa). Kuurosokeille henkilökohtainen avustaja. Pöyrätuolia käyttäville suositellaan Lehtimäen ja Peurungan leirejä. Ohjattua vesiliikuntaa useilla leireillä.

Maksullisten leirien kustannuskysymyksissä pyydetään ensisijaisesti kääntymään terveyskeskuksen puoleen anomalla leiriä lääkinnällisenä kuntoutuksena (lomake SVOL 677/82 § 20). Tiedustelut ja ilmoittautumiset 15. toukokuuta mennessä os.: Suomen Kuntoutusliitto ry, Pyörökivenkuja 6, 00830 Helsinki, puh. 90/755 3244.

---